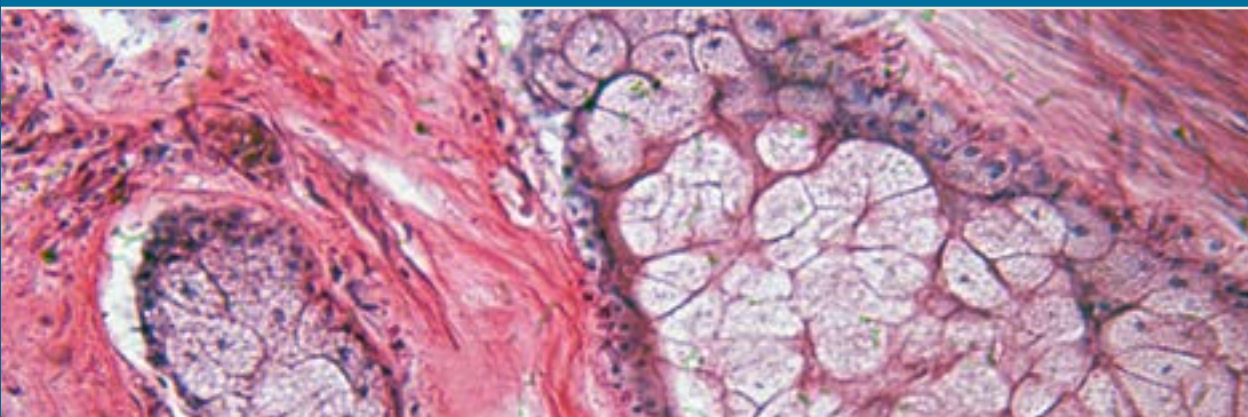

PRAKTYKA

DERMATOLOGICZNA

pod redakcją
Andrzeja Kaszuby i Joanny Maj

PRAKTYKA DERMATOLOGICZNA

pod redakcją
Andrzeja Kaszuby i Joanny Maj

termedia

Praktyka dermatologiczna

pod redakcją Andrzeja Kaszuby i Joanny Maj

© Copyright by Termedia
Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żaden z fragmentów tej książki nie może być publikowany w jakiegokolwiek formie bez wcześniejszej pisemnej zgody wydawcy. Dotyczy to także fotokopii i mikrofilmów oraz rozpowszechniania za pośrednictwem nośników elektronicznych.

Termedia Wydawnictwa Medyczne
ul. Kleberga 2
61-615 Poznań
tel./faks +48 61 822 77 81
e-mail: termedia@termedia.pl
<http://www.termedia.pl>

termedia

Termedia Wydawnictwa Medyczne
Poznań 2016
Wydanie I

ISBN: 978-83-7988-106-2

Wydawca dołożył wszelkich starań, aby cytowane w książce nazwy leków, ich dawki oraz inne informacje były prawidłowe. Wydawca ani autorzy nie ponoszą odpowiedzialności za konsekwencje wykorzystania informacji zawartych w niniejszej publikacji. Każdy produkt, o którym mowa w książce, powinien być stosowany zgodnie z odpowiednimi informacjami podanymi przez producenta. Ostateczną odpowiedzialność ponosi lekarz prowadzący.

prof. dr hab. n. med. **Zygmunt Adamski**
Katedra i Klinika Dermatologii,
Uniwersytet Medyczny
im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

dr hab. n. med. **Rafał Białynicki-Birula**
Klinika Dermatologii, Wenerologii
i Alergologii,
Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

prof. dr hab. n. med. **Ligia Brzezińska-Wcisło**
Katedra i Klinika Dermatologii,
Śląski Uniwersytet Medyczny
w Katowicach

dr hab. n. med. **Rafał Czajkowski**, prof. nadzw.
Katedra i Klinika Dermatologii,
Chorób Przenoszonych Drogą Płciową
i Immunodermatologii,
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu,
Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera
w Bydgoszczy

prof. dr hab. n. med. **Marian Dmochowski**
Pracownia Autoimmunizacyjnych
Dermatoz Pęcherzowych,
Katedra i Klinika Dermatologii,
Uniwersytet Medyczny
im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

prof. dr hab. n. med. **Iwona Flisiak**
Klinika Dermatologii i Wenerologii,
Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

dr n. med. **Marta Gawrońska**
Klinika Dermatologii, Dermatologii Dziecięcej
i Onkologicznej,
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

dr n. med. **Monika Kapińska-Mrowiecka**
Oddział Dermatologiczny,
Szpital Specjalistyczny im. Stefana Żeromskiego
w Krakowie

prof. dr hab. n. med. **Andrzej Kaszuba**
Klinika Dermatologii, Dermatologii Dziecięcej
i Onkologicznej,
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

prof. dr hab. n. med. **Cezary Kowalewski**
Klinika Dermatologii i Immunodermatologii,
Warszawski Uniwersytet Medyczny

lek. **Joanna Krzysiek**
Klinika Dermatologii, Dermatologii Dziecięcej
i Onkologicznej,
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

prof. dr hab. n. med. **Andrzej Langner**
Katedra i Klinika Dermatologiczna,
Warszawski Uniwersytet Medyczny

dr hab. n. med. **Joanna Maj**, prof. nadzw.
Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii
i Alergologii,
Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

prof. dr hab. n. med. **Romuald Maleszka**
Katedra i Klinika Chorób Skórnych
i Wenerycznych,
Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

dr hab. n. med. **Łukasz Matusiak**
Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii
i Alergologii,
Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

dr n. med. **Małgorzata Mazur**
Katedra i Klinika Dermatologii,
Uniwersytet Medyczny
im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

dr n. med. **Anna Neneman**
Oddział Chorób Skóry,
Szpital Wojewódzki w Poznaniu

lek. **Marcin Noweta**
Klinika Dermatologii, Dermatologii Dziecięcej
i Onkologicznej,
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

prof. dr hab. n. med. **Roman Nowicki**
Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii
i Alergologii,
Gdański Uniwersytet Medyczny

dr hab. n. med. **Małgorzata Olszewska**
Klinika Dermatologiczna,
Warszawski Uniwersytet Medyczny

prof. dr hab. n. med. **Waldemar Placek**
Katedra i Klinika Dermatologii,
Chorób Przenoszonych Drogą Płciową
i Immunologii Klinicznej,
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

prof. dr hab. n. med. **Piotr Rutkowski**
Klinika Nowotworów Tkanek Miękkich,
Kości i Czerniaków,
Centrum Onkologii – Instytut im. Marii
Skłodowskiej-Curie w Warszawie

dr n. med. **Anna Sadowska-Przytocka**
Katedra i Klinika Dermatologii,
Uniwersytet Medyczny
im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

dr hab. n. med. **Małgorzata Sokołowska-Wojdyło**,
prof. nadzw.
Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii
i Alergologii,
Gdański Uniwersytet Medyczny

prof. dr hab. n. med. **Jacek Szepietowski**
Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii
i Alergologii,
Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

lek. **Anna Szewczyk**
Klinika Dermatologii, Dermatologii Dziecięcej
i Onkologicznej,
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

dr n. med. **Magdalena Trzeciak**
Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii
i Alergologii,
Gdański Uniwersytet Medyczny

prof. dr hab. n. med. **Elżbieta Waszczykowska**
Klinika Dermatologii i Wenerologii,
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

dr hab. n. med. **Hanna Wolska**, prof. nadzw.
Katedra i Klinika Dermatologiczna,
Warszawski Uniwersytet Medyczny

prof. dr hab. n. med. **Katarzyna Woźniak**
Klinika Dermatologii i Immunodermatologii,
Warszawski Uniwersytet Medyczny

dr hab. n. med. **Agnieszka Żebrowska**
Klinika Dermatologii i Wenerologii,
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Przedmowa	7
------------------	----------

CZĘŚĆ I

ORGANIZACJA OPIEKI DERMATOLOGICZNEJ

ROZDZIAŁ 1

Program specjalizacji w dziedzinie dermatologii i wenerologii dla lekarzy nieposiadających odpowiedniej specjalizacji I stopnia	11
--	-----------

Andrzej Kaszuba, Joanna Krzysiek

ROZDZIAŁ 2

Aktualna klasyfikacja WHO chorób dermatologicznych	35
---	-----------

Andrzej Kaszuba, Anna Szewczyk

ROZDZIAŁ 3

Klasyfikacje procedur medycznych realizowanych w dermatologii	41
--	-----------

Andrzej Kaszuba, Anna Szewczyk

ROZDZIAŁ 4

Stany nagłe w dermatologii	45
-----------------------------------	-----------

Marta Gawrońska, Andrzej Kaszuba

CZĘŚĆ II

PROGRAMY LEKOWE W DERMATOLOGII

ROZDZIAŁ 1

Program lekowy – leczenie ciężkiej i umiarkowanej postaci łuszczycy plackowatej	57
--	-----------

Andrzej Kaszuba, Marcin Noweta, Zygmunt Adamski

ROZDZIAŁ 2

Program leczenia łuszczycowego zapalenia stawów o agresywnym przebiegu	65
---	-----------

Małgorzata Mazur, Anna Sadowska-Przytocka, Zygmunt Adamski, Andrzej Kaszuba

CZĘŚĆ III

KONSENSUSY – ZALECANE POSTĘPOWANIE

ROZDZIAŁ 1

Trądzik zwyczajny: patogeneza i leczenie. Konsensus Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego	75
--	-----------

Jacek Szepietowski, Monika Kapińska-Mrowiecka, Andrzej Kaszuba, Andrzej Langner, Waldemar Placek, Hanna Wolska, Łukasz Matusiak

ROZDZIAŁ 2

Łuszczycyca zwyczajna	115
------------------------------	------------

Zygmunt Adamski, Anna Neneman

ROZDZIAŁ 3	
Atopowe zapalenie skóry	137
Roman Nowicki, Magdalena Trzeciak	
ROZDZIAŁ 4	
Pierwotne chłoniaki skóry	161
Małgorzata Sokołowska-Wojdyło, Joanna Maj	
ROZDZIAŁ 5	
Czerniaki skóry	179
Piotr Rutkowski	
ROZDZIAŁ 6	
Stany przedrakowe i raki przedinwazyjne	213
Marcin Noweta, Anna Szewczyk, Andrzej Kaszuba	
ROZDZIAŁ 7	
Trądzik różowaty	225
Małgorzata Mazur, Zygmunt Adamski	
ROZDZIAŁ 8	
Choroby pęcherzowe	235
Diagnostyka i leczenie pęcherzycy – konsensus Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego	235
Cezary Kowalewski, Marian Dmochowski, Waldemar Placek, Elżbieta Waszczykowska, Roman Nowicki, Iwona Flisiak, Rafał Czajkowski, Ligia Brzezińska-Wcisło, Jacek Szepietowski, Andrzej Kaszuba, Katarzyna Woźniak	
Pemfigoid – diagnostyka i leczenie. Konsensus Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego	250
Katarzyna Woźniak, Marian Dmochowski, Waldemar Placek, Elżbieta Waszczykowska, Agnieszka Żebrowska, Roman Nowicki, Iwona Flisiak, Rafał Czajkowski, Jacek Szepietowski, Joanna Maj, Andrzej Kaszuba, Ligia Brzezińska-Wcisło, Cezary Kowalewski	
Diagnostyka i postępowanie terapeutyczne w opryszczkowym zapaleniu skóry (chorobie Duhringa) – konsensus Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego	270
Agnieszka Żebrowska, Elżbieta Waszczykowska, Cezary Kowalewski, Katarzyna Woźniak, Małgorzata Olszewska, Waldemar Placek, Rafał Czajkowski, Jacek Szepietowski, Rafał Białynicki-Birula, Marian Dmochowski	
ROZDZIAŁ 9	
Grzybice	281
Romuald Maleszka, Zygmunt Adamski	

PRZEDMOWA

Dermatologia i wenerologia jest specjalizacją, która w ciągu ostatniego dwudziestolecia istotnie zmieniała swoje oblicze zarówno w aspekcie naukowym, jak i klinicznym. O jej postępach decydował nie tylko rozwój dyscyplin podstawowych, takich jak biologia molekularna, genetyka, immunologia, immunopatologia, immunohistochemia, lecz także możliwość stosowania nowych nieinwazyjnych metod diagnostycznych (dermoskopia, mikroskopia konfokalna) oraz nowych, bardzo skutecznych i bezpiecznych metod leczenia, w tym tzw. leczenia personalizowanego opierającego się na zdobyczach ery biotechnologii, głównie inżynierii genetycznej (leki biologiczne). Wprowadzenie przeciwciał monoklonalnych to krok milowy w leczeniu wielu chorób skóry. To właśnie postępy w tych dziedzinach spowodowały konieczność wprowadzenia wielu zmian w nowym programie specjalizacji z dermatologii i wenerologii, który omawiamy dokładnie w części I poświęconej organizacji opieki dermatologicznej. W tej części książki przedstawiono również aktualną klasyfikację WHO chorób dermatologicznych, dokładne klasyfikacje procedur medycznych realizowanych w dermatologii oraz poruszono zawsze bardzo aktualny temat stanów nagłych w dermatologii.

Wielkim osiągnięciem Zespołu Ekspertów skupionych wokół Konsultanta Krajowego i sukcesem dermatologii było wprowadzenie programów lekowych – leczenia łuszczycowego zapalenia stawów o agresywnym przebiegu (2014 rok) oraz leczenia ciężkiej i umiarkowanej postaci łuszczycy plackowatej (2015 rok). Szczegóły tych programów przedstawiono w II części książki.

Część III została poświęcona omówieniu konsensusów i standardów postępowania w wybranych chorobach skóry, z którymi w swojej codziennej praktyce dermatolog ma do czynienia najczęściej.

Stałe pogłębianie wiedzy z zakresu dermatologii klinicznej i praktyki dermatologicznej jest konieczne nie tylko dla rezydenta specjalizującego się w dermatologii i wenerologii, lecz także dla praktykującego lekarza rodzinnego czy lekarza specjalisty dermatologa.

Wśród praktykujących lekarzy różnych specjalności istnieje potrzeba szybkiego sprawdzenia tej wiedzy i skonfrontowania jej z aktualnymi osiągnięciami medycyny, a to może zapewnić kompleksowy podręcznik poświęcony podstawowym problemom współczesnej dermatologii. Naszym celem było stworzenie książki, która będzie miała właśnie taki charakter, będzie przydatna i wykorzystywana w gabinecie lekarza.

Oddajemy w Państwa ręce dzieło będące owocem współpracy wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach, którzy poświęcili swój cenny czas na przygotowanie i opracowanie poszczególnych rozdziałów. Dziękujemy Wam za ogromny wkład pracy, zaangażowanie i chęć podzielenia się wiedzą i doświadczeniem klinicznym z innymi.

Mamy nadzieję, że książka ta spełni Państwa oczekiwania, pozwoli pogłębić wiedzę dermatologiczną oraz będzie pomocna w prowadzeniu praktyki ambulatoryjnej i klinicznej.

Dołożyliśmy wszelkich starań, aby treści zawarte w książce były zgodne z aktualną wiedzą dermatologiczną. Z uwagi jednak na ogromny postęp nauki w wielu omawianych dziedzinach nie można wykluczyć, że niektóre dane mogą zawierać pewne nieścisłości. Będziemy wdzięczni Czytelnikom za ich wskazanie oraz za wszelkie dodatkowe komentarze i sugestie.

Wyrażamy nasze uznanie i wdzięczność wydawnictwu Termedia za podjęcie wyzwania i przygotowanie pierwszego wydania tej publikacji. W imieniu wszystkich autorów szczególną wdzięczność wyrażamy śp. dyrektorowi Andrzejowi Kordasowi za pomysł, inspirację i zapoczątkowanie prac nad książką.

Andrzej Kaszuba, Joanna Maj

CZĘŚĆ I

**ORGANIZACJA OPIEKI
DERMATOLOGICZNEJ**

ROZDZIAŁ 1 PROGRAM SPECJALIZACJI W DZIEDZINIE DERMATOLOGII I WENEROLOGII DLA LEKARZY NIEPOSIADAJĄCYCH ODPOWIEDNIEJ SPECJALIZACJI I STOPNIA

Andrzej Kaszuba, Joanna Krzysiek

Wprowadzenie

Pięcioletni program opracowany pod nadzorem merytorycznym prof. dr. hab. Andrzeja Kaszuby, prof. dr. hab. Eugeniusza Barana, prof. dr. hab. Ligii Brzezińskiej-Wcisło, prof. dr. hab. Anny Zalewskiej-Janowskiej i prof. dr. hab. Marii Błaszczyk-Kostaneckiej ma na celu przygotowanie wysokiej klasy specjalistów do wykonywania zadań zawodowych poprzez kształtowanie ich umiejętności odpowiadających standardom przyjętym w Unii Europejskiej, ale także specyficznych dla danego stanowiska pracy zarówno w lecznictwie zamkniętym, jak i przychodniach oraz praktyce prywatnej. Szkolenie specjalizacyjne umożliwi uzyskanie szczególnych kwalifikacji zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną w dziedzinie dermatologii i wenerologii i jednocześnie rozwija określone cechy osobowości odpowiadające wysokiej postawie moralnej i etycznej w wykonywanej specjalności i pracy lekarskiej, a w szczególności:

- kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego,
- respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości oraz zasad deontologicznych,
- umiejętność podejmowania decyzji i przyjęcie odpowiedzialności za swoje postępowanie oraz postępowanie swoich pracowników,
- umiejętność wykonywania pracy własnej i współpracowników w harmonii,
- umiejętność nawiązywania relacji z pacjentem oraz rodziną i opiekunem pacjenta i sposobu informowania o postępowaniu lekarskim z poszanowaniem godności osobistej oraz różnicowania kulturowego, etnicznego i społecznego,
- znajomość psychologicznych uwarunkowań relacji lekarz–pacjent.

Ponadto lekarz po ukończeniu szkolenia będzie uprawniony do:

- wydawania opinii, zaświadczeń i wniosków sądowych, lekarskich, ubezpieczeniowych dotyczących leczonych chorych,
- orzekania o potrzebie rehabilitacji leczniczej, niezdolności do pracy, niezdolności do pracy zarobkowej lub w gospodarstwie rolnym, uszczerbku na zdrowiu oraz niepełnosprawności z powodu rozpoznanych i leczonych chorób,
- udzielania konsultacji lekarskich w dziedzinie dermatologii lekarzom innych specjalności,
- kierowania oddziałem klinicznym lub szpitalnym, oddziałem dziennego pobytu lub przychodnią dermatologiczno-wenerologiczną,
- wykonywania indywidualnej, specjalistycznej praktyki lekarskiej lub udzielania świadczeń zdrowotnych w ramach grupowej praktyki lekarskiej w dziedzinie dermatologii,
- kierowania na specjalizację w dziedzinie dermatologii i wenerologii innych lekarzy oraz doskonalenie zawodowe innych pracowników medycznych,
- pobierania i oceny preparatów histopatologicznych oraz immunopatologicznych chorób skóry,
- wykonywania oraz oceny testów płatkowych i punktowych,
- wykonywania zabiegów w obrębie skóry, tj. peelingi lekarskie, wypełniacze, preparaty toksyny botulinowej,
- pobierania materiału i oceny preparatów do badań mikologicznych, bakteriologicznych oraz do badań stosowanych w diagnostyce chorób przenoszonych drogą płciową,
- stosowania zabiegów terapii fotodynamicznej (PDT) chorób skóry,
- stosowania metod diagnostyki obrazowej chorób skóry, tj. dermoskopia, kapilaroskopia, mikroskopia konfokalna, USG skóry.

Po zrealizowaniu programu wymagana jest zarówno wiedza teoretyczna, jak i praktyczna z zakresu chorób skóry i wenerologii.

Zagadnienia z zakresu chorób skóry

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii wykaże się znajomością tematyki z zakresu:

- anatomii, fizjologii i podstaw patofizjologii skóry,
- epidemiologii chorób skóry,
- makroskopowego i mikroskopowego obrazu zmian skórnych i ich różnicowania (semiotyka),
- defektów zaburzeń rozwojowych skóry, zaburzeń immunologicznych wrodzonych, genodermatozy, fakomatozy,
- chorób bakteryjnych (w tym boreliozy) i pasożytniczych – etiologia i patogenezę, obrazy kliniczne, leczenie i profilaktyka,
- gruźlicy skóry – zjawiska odpornościowe, klasyfikacja, postaci kliniczne, diagnostyka różnicowa, metody zapobiegawczo-lecznicze,
- chorób alergicznych skóry, postaci klinicznych, diagnostyki, interpretacji testów alergologicznych, leczenia i profilaktyki,

- etiopatogenezy i obrazu klinicznego pokrzywek oraz atopowego zapalenia skóry, diagnostyki, profilaktyki, leczenia,
- etiopatogenezy i kliniki wyprysku, diagnostyki, leczenia i profilaktyki,
- etiopatogenezy dermatoz zawodowych, epidemiologii dermatologicznych chorób zawodowych w wybranych gałęziach przemysłu (budowlany, wydobywczy i hutniczy, włókienniczy, gumowy, rolniczy), dermatologii środowiskowej, orzecznictwa prawnego w chorobach zawodowych,
- rozpoznania i obrazu klinicznego odczynów polekowych,
- współczesnych metod leczenia i profilaktyki grzybic,
- roli wirusów w etiopatogenezie schorzeń skóry, z uwzględnieniem wirusów onkogennych,
- aktualnych teorii dotyczących etiopatogenezy, postaci klinicznych i metod leczenia łuszczycy,
- zjawisk immunologicznych i autoimmunologicznych w chorobach skóry,
- etiopatogenezy, interpretacji badań chorób pęcherzowych skóry,
- biologii molekularnej w diagnostyce i leczeniu zmian skórnych,
- etiopatogenezy, postaci klinicznych, klasyfikacji, metod diagnostycznych oraz terapii chorób tkanki łącznej,
- leczenia (fototerapia, terapia fotodynamiczna) i profilaktyki fotodermatoz, odczynów fotoalergicznych i fototoksycznych,
- chorób i zespołów chorobowych związanych z nieprawidłowym rogowaceniem,
- wrodzonych i nabytych zaburzeń barwnikowych skóry,
- leczenia i profilaktyki geriatryi dermatologicznej,
- relacji zmiany skórne a choroby internistyczne – współwystępowanie z chorobami układu krwiotwórczego, przewodu pokarmowego, oddechowego, moczowego, chorobami endokrynologicznymi, chorobami zakaźnymi i z zakresu metod zapobiegawczo-leczniczych,
- zespołów paraneoplastycznych,
- psychodermatologii, w tym rozwój zmian skórnych w wyniku emocjonalnego stresu, zaburzeń psychicznych (urojenia, dysmorfofobia),
- problematycznych dermatologicznych zagadnień świądu skóry,
- metod zapobiegawczo-leczniczych przy łuszczycy,
- etiopatogenezy, postaci klinicznych, diagnostyki (wskazania do badań prenatalnych) i różnicowania dermatoz występujących w ciąży,
- chorób skóry wieku noworodkowego, niemowlęcego, dziecięcego – etiopatogeneza, leczenie, aspekt genetyczny,
- chorób łojotokowych skóry i chorób gruczołów potowych, postaci klinicznych, leczenia,
- schorzeń złogowych i zwyrodnieniowych,
- chorób naczyniowych skóry, diagnostyki (kapilaroskopia, USG skóry) i leczenia; podstaw flebologii – owrzodzenia; oparzeń oraz reakcji na czynniki fizykalne obejmujące problematykę gojenia się ran; ziarniniaków i zmian odczynowych; zapalenia tkanki podskórnej,
- chorób błon śluzowych – diagnostyka kliniczna i histopatologiczna, leczenie,
- znamion i nowotworów naczyniowych oraz wywodzących się z przydatków,
- znamion melanocytowych i czerniaka złośliwego,

- znamion, nowotworów pochodzenia naskórkowego, łącznotkankowego, nerwowego, stanów przednowotworowych, raków skóry i stanów rzekomonotworowych, chłoniaków złośliwych skóry – klasyfikacja, postaci kliniczne, obraz histopatologiczny, aktualne metody leczenia,
- diagnostyki trichologicznej i metod leczenia łysienia,
- chorób paznokci – postaci kliniczne, diagnostyka różnicowa, leczenie i profilaktyka,
- układowego oraz miejscowego leczenia zmian skórnych, postaci leków, zasad stosowania, działań niepożądanych, postaci recepturowych leków, problemów toksykologicznych,
- dermatochirurgii w onkologicznych i nieonkologicznych schorzeniach skóry,
- dermatologii estetycznej i zabiegowej (m.in. mikrodermabrazja, zastosowanie fal radiowych, mezoterapia, wypełniacze, peelingi, zastosowanie toksyny botulinowej),
- elektrochirurgii, kriochirurgii, laserów wysoko- i niskoenergetycznych,
- fizykoterapii dermatologicznej – ultradźwięki, pole elektromagnetyczne, ciepłolecznictwo, elektrolecznictwo, klimatoterapia,
- rentgenoterapii – zasady działania i wskazania do zastosowania promieni jonizujących w schorzeniach nienowotworowych i nowotworowych, metody zapobiegania i leczenia odczynów popromiennych,
- diagnostyki obrazowej w schorzeniach skóry (m.in. dermoskopia, kapilaroskopia, mikroskopia konfokalna, testy *in vivo*, USG skóry, USG Doppler),
- chemioterapii nowotworów i limforetikularnych chorób rozrostowych,
- zasad profilaktyki zdrowej skóry, rehabilitacji dermatologicznej,
- stosowania szczepień ochronnych w dermatologii,
- technik pobierania biopsji skóry oraz oceny preparatów histopatologicznych i immunopatologicznych.

Zagadnienia z zakresu wenerologii

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji w dermatologii wykaże się wiedzą z zakresu:

- etiopatogenezy i kliniki wszystkich okresów kiły nabytej oraz kiły wrodzonej; oceny odczynów serologicznych klasycznych i krętkowych; leczenia kiły, w tym kiły układu nerwowego, sercowo-naczyniowego oraz kiły u osób zakażonych wirusem HIV; powikłań po leczeniu i prowadzenia wizyt kontrolnych, interpretacji wyników badań wielospecjalistycznych w kile późnej; profilaktyki kiły wrodzonej i działań leczniczych u dzieci urodzonych przez matki chore na kiłę,
- postępowania profilaktycznego w zwalczaniu kiły i innych chorób przenoszonych drogą płciową u chorych i ich partnerów,
- zasad działania epidemiologicznego,
- etiopatogenezy, diagnostyki laboratoryjnej, kliniki, leczenia nierzeżączkowych i rzeżączkowych stanów zapalnych dolnych odcinków narządu moczowo-płciowego oraz możliwości powikłań u mężczyzn, kobiet i dzieci,

- etiopatogenezy, epidemiologii, profilaktyki, obrazu klinicznego z uwzględnieniem podziału na okresy wg CDC i WHO oraz zasad leczenia zakażeń HIV i AIDS; infekcji towarzyszących zakażeniu HIV oraz najczęściej pojawiających się zmian skórnych,
- zagadnień zakażenia HIV i innych chorób przenoszonych drogą płciową,
- podstawowych technik laboratoryjnych w diagnostyce mikrobiologicznej i serologicznej chorób przenoszonych drogą płciową,
- patogenezy i epidemiologii, objawów klinicznych i leczenia kłykcin kończystych, roli poszczególnych typów wirusa brodawczaka w wywoływaniu zmian w obrębie zewnętrznych narządów płciowych, szyjki macicy i odbytu,
- epidemiologii, obrazu klinicznego i leczenia opryszczki narządów płciowych,
- epidemiologii *hepatitis* typu B,
- podstawowych informacji na temat tropikalnych chorób przenoszonych drogą płciową,
- problematyki zakażeń szpitalnych, zasad profilaktyki, zwalczania i prowadzenia racjonalnej antybiotykoterapii,
- zagadnień szczepień ochronnych w chorobach przenoszonych drogą płciową.

Wymagane umiejętności praktyczne

Od lekarza wymaga się następujących umiejętności praktycznych:

- rozpoznawania obrazów histopatologicznych – chorób nienowotworowych, znamion i nowotworów łagodnych, stanów przedrakowych i raków *in situ*, nowotworów złośliwych skóry, chłoniaków skóry i stanów poprzedzających,
- wykonywania zabiegów diagnostycznych i leczniczych – pobieranie oraz ocena mikroskopowa i immunopatologiczna wycinków skóry; wykonanie preparatów do mikologicznego badania bezpośredniego i z hodowli oraz ich ocena; pobieranie materiału do diagnostyki chorób przenoszonych drogą płciową; ocena próby tuberkulinowej i wyniku badania Quantiferon; wykonywanie oraz interpretacja testów płatkowych i punktowych; ocena stanu flebologicznego kończyn dolnych; ocena dermoskopowa zmian skórnych; wykonanie i ocena badania USG skóry; fototerapia z umiejętnością interpretacji prób świetlnych; przeprowadzenie zabiegów w zakresie fizykoterapii, dermatochirurgii, laseroterapii, zabiegów terapii fotodynamicznej, peelingów lekarskich, zabiegów z zastosowaniem wypełniaczy i preparatów toksyny botulinowej w obrębie skóry.

Formy zdobywania wiedzy i umiejętności praktycznych

Do form szkolenia specjalizacyjnego zalicza się: kursy obowiązkowe, kursy fakultatywne, staże kierunkowe, staże w innych placówkach medycznych, szkolenie umiejętności zabiegów i procedur medycznych (samodzielnie, pod nadzorem doświadczonego specjalisty, poprzez asystowanie doświadczonemu/doświadczonemu specjalistom), kontrolę postępów

kształcenia (zaliczanie kolokwium i sprawdzianów umiejętności praktycznych), pełnienie dyżurów medycznych oraz samokształcenie.

Kursy specjalizacyjne obowiązkowe

Lekarz uzyska zaliczenie tylko tych kursów, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez konsultanta krajowego oraz wpisane na prowadzoną przez Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (CMKP) listę kursów specjalizacyjnych, publikowaną corocznie na stronie internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl. Czas trwania kursów jest określony w dniach i godzinach dydaktycznych, przy czym 1 godzina dydaktyczna to 45 minut. Łączny czas trwania poszczególnych zajęć dydaktycznych podczas jednego dnia kursu nie może przekraczać 8 godzin dydaktycznych. Część kursów specjalizacyjnych może być realizowane w formie e-learningowej.

Poniżej przedstawiono wybrane tematy kursów obowiązkowych.

„Wprowadzenie do dermatologii i wenerologii”

Celem kursu jest zapoznanie lekarzy rozpoczynających specjalizację z podstawowymi metodami diagnostyczno-lecznymi stosowanymi w dermatologii i wenerologii oraz związkami dermatologii z innymi dziedzinami medycyny.

Program ramowy:

- zapoznanie lekarzy rozpoczynających specjalizację w dermatologii i wenerologii z programem specjalizacji, formami kształcenia i sprawdzenia nabytych umiejętności,
- semiotyka chorób skóry i przenoszonych drogą płciową,
- metody lecznicze i możliwości diagnostyczne stosowane w dermatologii i wenerologii.

Czas trwania kursu: 5 dni, 40 godzin szkolenia w pierwszym roku szkolenia.

Forma zaliczenia: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Diagnostyka i leczenie zakażeń przenoszonych drogą płciową”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z problematyką chorób przenoszonych drogą płciową i nowoczesnymi metodami diagnostyki i terapii.

Program ramowy:

- wykonywanie badań bakteriologicznych i serologicznych i ich interpretacja,
- zastosowanie w diagnostyce nowoczesnych technik badawczych (biologia molekularna),
- zastosowanie nowych leków oraz schematów leczenia.

Czas trwania kursu: 3 dni, 24 godziny szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Diagnostyka kliniczna i laboratoryjna oraz leczenie alergicznych chorób skóry”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z problematyką z zakresu alergologii, ze szczególnym uwzględnieniem:

- zastosowania testów *in vivo*,
- wykorzystania testów diagnostycznych w zakresie chorób skóry,
- zasad immunoterapii swoistej oraz nieswoistej.

Czas trwania: 3 dni, 24 godziny szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Mikologia kliniczna”

Celem kursu jest zdobycie wiedzy pozwalającej na prawidłowe rozpoznawanie i leczenie zakażeń grzybiczych.

Program ramowy:

- zakażenia dermatofitowe,
- zakażenia grzybami drożdżopodobnymi,
- zakażenia grzybami pleśniowymi,
- metody terapii zakażeń grzybiczych.

Czas trwania: 3 dni, 24 godziny szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Immunologia chorób skóry”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza ze specyfiką autoimmunologicznych chorób skóry oraz niedoborów odporności.

Program ramowy:

- choroby tkanki łącznej,
- choroby pęcherzowe,
- tematyka niedoborów odporności,
- diagnostyka immunologiczna chorób skóry (metoda immunofluorescencyjna, ELISA, *immunoblot*),
- leczenie biologiczne.

Czas trwania: 3 dni, 24 godziny szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Choroby skóry wieku dziecięcego”

Celem kursu jest poznanie specyfiki i odrębności klinicznych chorób skóry u dzieci.

Zakres wiedzy:

- charakterystyka skóry dziecka w zależności od wieku,
- zasady pielęgnacji skóry i farmakoterapii u dzieci.

Czas trwania: 3 dni, 24 godziny szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Diagnostyka histopatologiczna chorób skóry”

Program ramowy:

- obraz histopatologiczny jako podstawowa forma rozpoznania chorób skóry,
- obraz histopatologiczny jako dodatkowa forma rozpoznania chorób skóry,
- metody immunohistopatologiczne.

Czas trwania: 5 dni, 40 godzin szkolenia w czwartym lub piątym roku szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: egzamin praktyczny w postaci samodzielnej oceny 3 preparatów mikroskopowych w jednostce prowadzącej kurs.

„Ratownictwo medyczne”

Celem kursu jest zapoznanie z zaawansowanymi metodami resuscytacji krążeniowo-oddechowej oraz ratunkowego leczenia urazów.

Program ramowy:

- dzień 1. – Wprowadzenie do medycyny ratunkowej, mechanizmy powstawania bólu oraz metody kontroli bólu przewlekłego:
 - historia rozwoju medycyny ratunkowej,
 - założenia organizacyjne i zadania medycyny ratunkowej we współczesnych systemach ochrony zdrowia; podstawy prawne w Polsce,
 - struktura, organizacja i funkcjonowanie szpitalnego oddziału ratunkowego,
 - epidemiologia nagłych zagrożeń zdrowia i życia,
 - monitorowanie funkcji życiowych i ocena kliniczna pacjenta na szpitalnym oddziale ratunkowym (SOR),
 - śródszpitalna segregacja medyczna – *triage* śródszpitalny, dokumentacja medyczna, ruch chorych na SOR,
 - definicja i patomechanizm bólu przewlekłego,
 - klasyfikacja bólu,
 - ocena kliniczna chorego z bólem,
 - ocena nasilenia bólu (ilościowa) – skale bólowe,
 - charakterystyka bólu (ocena jakościowa) – kwestionariusze i inne narzędzia oceny jakościowej,
 - ocena skuteczności leczenia bólu przewlekłego,
 - ocena kliniczna chorego z bólem przewlekłym,
 - farmakoterapia bólu,
 - niefarmakologiczne metody kontroli bólu,
 - skutki niewłaściwej kontroli bólu;
- dzień 2. – Zaawansowana resuscytacja krążeniowo-oddechowa:
 - epidemiologia, klinika i diagnostyka nagłego zatrzymania krążenia,
 - podstawy zaawansowanej resuscytacji oddechowej u dorosłych: ratunkowa drożność dróg oddechowych, techniki prowadzenia oddechu zastępczego, monitorowanie jakości i skuteczności wentylacji zastępczej,
 - podstawy zaawansowanej resuscytacji krążenia u dorosłych: techniki bezprzyrządowego wspomaganie krążenia, technologie krążenia zastępczego,

- monitorowanie jakości i skuteczności krążenia zastępczego,
- elektroterapia w nagłym zatrzymaniu krążenia i w stanach zagrażających życiu – nagłe zatrzymanie krążenia,
- ratunkowe dostępy donaczyniowe,
- farmakoterapia nagłego zatrzymania krążenia;
- dzień 3. – Zaawansowana resuscytacja krążeniowo-oddechowa (cd.):
 - epidemiologia i klinika nagłych zatrzymań krążenia u dzieci, odrębności anatomiczno-fizjologiczne wieku dziecięcego,
 - specyfika zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej noworodków, niemowląt i dzieci – drożność dróg oddechowych, wentylacja zastępcza, wspomaganie krążenia, farmako- i płynoterapia,
 - współczesne zalecenia i algorytmy prowadzenia resuscytacji krążeniowo-oddechowej
 - zespół resuscytacyjny – jego zadania i monitorowanie skuteczności,
 - resuscytacja krążeniowo-oddechowa w sytuacjach szczególnych – wstrząs anafilaktyczny, wstrząs kardiogeny, wstrząs septyczny, resuscytacja ciężarnych,
 - podtopienie, hipotermia, porażenie prądem/piorunem, ostry zespół wieńcowy, udar mózgowy,
 - etyczne i prawne aspekty resuscytacji krążeniowo-mózgowej, DNR, stwierdzenie zgonu, śmierć mózgu,
 - wprowadzenie do intensywnej terapii poresuscytacyjnej: wentylacja zastępcza, protekcja ośrodkowego układu nerwowego, hipotermia terapeutyczna, terapia nerkozastępcza, tlenoterapia hiperbaryczna;
- dzień 4. – Ratunkowe leczenie urazów:
 - epidemiologia okołourazowych mnogich, ciężkich obrażeń ciała,
 - zadania ratownictwa medycznego i medycyny ratunkowej w postępowaniu okołourazowym – centra urazowe w Polsce – legislacja, finansowanie,
 - wstępna ocena poszkodowanych i postępowanie ratunkowe w mnogich obrażeniach okołourazowych w okresie przedszpitalnym – ocena kinetyki urazu, raport przedszpitalny, przekaz telemedyczny, transport chorego z obrażeniami okołourazowymi,
 - ocena wtórna pacjenta z mnogimi obrażeniami na szpitalnym oddziale ratunkowym, resuscytacja okołourazowa, *triage* śródszpitalny, diagnostyka przyłóżkowa, skale ciężkości urazów,
 - *trauma team*: organizacja, zadania w leczeniu wstępnym obrażeń, ocena skuteczności,
 - krwotoki, okołourazowa resuscytacja płynowa,
 - wybrane procedury leczenia okołourazowego – drożność dróg oddechowych, torakotomia ratunkowa, drenaż opłucnowy, *damage control*;
- dzień 5. – Ratunkowe leczenie urazów (cd.):
 - specyfika urazów i postępowania okołourazowego u dzieci,
 - wybrane sytuacje leczenia okołourazowego: urazy u ciężarnych, obrażenia u osób w wieku podeszłym, urazy głowy i rdzenia kręgowego, urazy twarzoczaszki, urazy narządu wzroku, urazy klatki piersiowej, urazy kończyn, urazy jamy brzusznej i miednicy małej, urazy oparzeniowe, urazy postrzałowe,
 - zdarzenia masowe i katastrofy, *triage* przedszpitalny.

Czas trwania kursu: 5 dni, 40 godzin szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Zdrowie publiczne”

Program ramowy:

- wprowadzenie do zagadnień zdrowia publicznego:
 - ochrona zdrowia a zdrowie publiczne, geneza, przedmiot zdrowia publicznego jako dyscypliny naukowej i działalności praktycznej,
 - wielosektorowość i multidyscyplinarność ochrony zdrowia, prozdrowotna polityka publiczna w krajach wysokorozwiniętych,
 - aktualne problemy zdrowia publicznego w Polsce i UE;
- organizacja i ekonomika zdrowia:
 - systemy ochrony zdrowia na świecie – podstawowe modele organizacji i finansowania, transformacje systemów – ich przyczyny, kierunki i cele zmian,
 - zasady organizacji i finansowania systemu opieki zdrowotnej w Polsce,
 - instytucje zdrowia publicznego w Polsce – Państwowa Inspekcja Sanitarna, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Krajowe Centrum Do Spraw AIDS, zadania własne samorządu terytorialnego oraz administracji centralnej – organizacja, zadania, instrumenty działania,
 - wspólnotowe i międzynarodowe regulacje prawne ochrony zdrowia,
 - podstawowe pojęcia ekonomii zdrowia – popyt i podaż świadczeń zdrowotnych, odmienności rynku świadczeń zdrowotnych od innych towarów i usług, asymetria informacji i pełnomocnictwo, koncepcje potrzeby zdrowotnej, równość i sprawiedliwość społeczna oraz efektywność jako kryterium optymalnej alokacji zasobów, koszty bezpośrednie i pośrednie choroby, koszty terapii i następstw choroby,
 - ocena technologii medycznych jako narzędzie podejmowania decyzji alokacji publicznych środków na opiekę zdrowotną,
 - zasady funkcjonowania systemu refundacji leków w Polsce – cele i narzędzia polityki lekowej państwa a regulacje wspólnotowe,
 - wskaźniki stanu zdrowia i funkcjonowania opieki zdrowotnej w krajach OECD;
- zdrowie ludności i jego ocena:
 - pojęcie zdrowia i choroby – przegląd wybranych koncepcji teoretycznych,
 - społeczne i ekonomiczne determinanty zdrowia,
 - podstawowe pojęcia epidemiologii, mierniki rozpowszechnienia zjawisk zdrowotnych w populacji,
 - epidemiologia jako narzędzie zdrowia publicznego: źródła informacji o sytuacji zdrowotnej oraz określanie potrzeb zdrowotnych ludności,
 - sytuacja zdrowotna Polski na tle Europy i świata,
 - procesy demograficzne a planowanie celów systemu ochrony zdrowia,

- epidemiologia wybranych chorób zakaźnych – zakażenia wewnątrzszpitalne w Polsce i w Europie;
- promocja i profilaktyka zdrowotna:
 - podstawowe definicje – profilaktyka, promocja zdrowia, edukacja zdrowotna,
 - geneza, kierunki działania i strategie promocji zdrowia,
 - rola edukacji pacjenta w systemie opieki zdrowotnej,
 - zasady *evidence-based public health*,
 - programy zdrowotne jako narzędzie profilaktyki i promocji zdrowia (Narodowy Program Zdrowia, Narodowy Program Zwalczania Chorób Nowotworowych, Narodowy Program Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym – POL-HEALTH, Narodowy Program Wyrównywania Dostępności do Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo-Naczyniowego POLKARD, Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce, Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, przegląd programów samorządowych).

„Bioetyka”

Program ramowy:

- część I (czas trwania: 5 dni, 40 godzin szkolenia):
 - etyczne podstawy zdrowia publicznego – prawa człowieka a system opieki zdrowotnej, etyczne modele systemów opieki zdrowotnej, wolność indywidualna i jej granice w obszarze polityki zdrowotnej, solidaryzm społeczny, sprawiedliwość w dostępie do świadczeń zdrowotnych, równy dostęp do świadczeń zdrowotnych,
 - kluczowe wartości zdrowia publicznego – wartość zdrowia, wartość autonomii pacjenta, prywatność, zdrowie populacji, odpowiedzialność obywatela a odpowiedzialność władz publicznych za jego zdrowie,
 - wybrane dylematy etyczne zdrowia publicznego – równość dostępu do świadczeń a efektywność systemu opieki zdrowotnej, wysoka jakość świadczeń a efektywność systemu opieki zdrowotnej, wszechstronność a równość w dostępie do świadczeń, pluralizm światopoglądowy a działania władz publicznych w obszarze zdrowia publicznego, wyrównywanie nierówności zdrowotnych, refundacja kosztów leczenia i leków, finansowanie procedur o wysokiej kosztocłonności, finansowanie leczenia chorób rzadkich,
 - rola lekarza w zdrowiu publicznym – lekarskie standardy etyczne i ich związek ze zdrowiem publicznym, lekarz w promocji i profilaktyce zdrowotnej, konflikty interesów pracowników ochrony zdrowia; zagadnienia zdrowia publicznego w wybranych regulacjach bioetycznych – regulacje etyczne samorządów zawodów medycznych, Europejska Konwencja Bioetyczna;
- część II (czas trwania: 3 dni, 24 godziny szkolenia) – orzecznictwo lekarskie:
 - system zabezpieczenia społecznego choroby i jej następstw w Polsce,
 - rodzaje świadczeń z zabezpieczenia społecznego oraz warunki ich nabywania,
 - ogólne zasady i tryb przyznawania świadczeń dla ubezpieczonych i ich rodzin,
 - rola i zadania lekarzy leczących w procesie ubiegania się przez pacjenta o przyznanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego,

- rola orzecznictwa lekarskiego w zabezpieczeniu społecznym,
- zasady i tryb orzekania lekarskiego o: czasowej niezdolności do pracy, potrzebie rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej, okolicznościach uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego lub przedłużonego okresu zasiłkowego, celowości przekwalifikowania zawodowego, prawie do renty socjalnej, niezdolności do pracy zarobkowej i jej stopniach, całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, inwalidztwie funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych, niezdolności do samodzielnej egzystencji, okresie trwania – niezdolności do pracy, niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, niezdolności do samodzielnej egzystencji; niepełnosprawności dzieci i dorosłych, procentowym uszczerbku na zdrowiu; opiniodawstwo sądowno-lekarskie,
- Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF),
- orzecznictwo lekarskie w ubezpieczeniach komercyjnych,
- rola kompleksowej rehabilitacji w prewencji rentowej.

Czas trwania kursu ogółem (część I i część II): 8 dni, 64 godziny szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Prawo medyczne”

Celem kursu jest wykazanie przez lekarza wiedzy na temat podstawowych przepisów prawa i odpowiedzialności w zakresie wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentystry.

Program ramowy:

- zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- zasady wykonywania działalności leczniczej:
 - świadczenia zdrowotne,
 - podmioty lecznicze – rejestracja, zasady działania, szpitale kliniczne, nadzór,
 - działalność lecznicza lekarza, lekarza dentystry w formie praktyki zawodowej,
 - nadzór specjalistyczny i kontrole;
- zasady wykonywania zawodu lekarza:
 - definicja zawodu lekarza,
 - prawo wykonywania zawodu,
 - uprawnienia i obowiązki zawodowe lekarza,
 - kwalifikacje zawodowe,
 - eksperyment medyczny,
 - zasady prowadzenia badań klinicznych,
 - dokumentacja medyczna,
 - prawa pacjenta a powinności lekarza (pojęcie świadomej zgody, prawo do odmowy udzielenia świadczenia),
 - stwierdzenie zgonu i ustalenie przyczyn zgonu;
- zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:
 - prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej i lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
 - organizacja udzielania i zakres świadczeń z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego,

- dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń z tytułu ubezpieczenia;
 - zasady wypisywania recept na leki oraz zleceń na wyroby medyczne;
 - zasady działania samorządu lekarskiego:
 - zadania izb lekarskich,
 - prawa i obowiązki członków samorządu lekarskiego,
 - odpowiedzialność zawodowa lekarzy – postępowanie wyjaśniające przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, postępowanie przed sądem lekarskim;
 - uregulowania szczególne dotyczące postępowania lekarza w innych ustawach, w tym w szczególności:
 - sztucznej prokreacji,
 - przeszczepiania narządów i tkanek,
 - przerywania ciąży,
 - zabiegów estetycznych,
 - leczenia paliatywnego i stanów terminalnych,
 - chorób psychicznych,
 - niektórych chorób zakaźnych,
 - przeciwdziałania i leczenia uzależnień,
 - badań klinicznych;
 - odpowiedzialność prawna lekarza – karna, cywilna:
 - odpowiedzialność karna (nieudzielenie pomocy, działanie bez zgody, naruszenie tajemnicy lekarskiej),
 - odpowiedzialność cywilna (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).
- Czas trwania kursu: 3 dni, 24 godziny szkolenia.
- Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Przetaczanie krwi i jej składników”

Zakres wiedzy teoretycznej:

- zasady organizacji służby krwi:
 - struktura organizacyjna służby krwi w Polsce,
 - podstawy prawne działania jednostek publicznej służby krwi, szpitalnych banków krwi, pracowni immunologii transfuzjologicznej,
 - organizacja krwiolecznictwa w podmiotach leczniczych, zasady współpracy z jednostkami publicznej służby krwi;
- zadania szpitalnego banku krwi oraz gospodarka krwią na oddziale szpitalnym:
 - zasady działania szpitalnego banku krwi,
 - rola i zadania lekarza odpowiedzialnego za gospodarkę krwią,
 - rola i zadania komitetu transfuzjologicznego,
 - składanie zamówień na krew i jej składniki,
 - dokumentacja szpitalnego banku krwi,
 - dokumentacja krwiolecznictwa na oddziałach,
 - standardowe procedury operacyjne;

- zasady pobierania krwi, oddzielania jej składników, badania i dystrybucji:
 - rodzaje składników krwi,
 - metody ich otrzymywania,
 - parametry kontroli jakości,
 - specjalistyczne składniki krwi: ubogoleukocytarne, napromieniowywane, inaktywowane,
 - warunki i sposób przechowywania oraz transportu krwi, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia odpowiedniego bezpieczeństwa;
- racjonalne leczenie krwią i jej składnikami:
 - transfuzjologiczne aspekty leczenia niedokrwistości,
 - kliniczne wskazania do przetaczania koncentratów krwinek płytkowych,
 - kliniczne zastosowanie koncentratu granulocytarnego,
 - wskazania do stosowania osocza świeżo mrożonego i krioprecypitatu,
 - wskazania do stosowania produktów krwiopochodnych – albumina, immunoglobuliny, koncentraty czynników krzepnięcia;
- zabiegi lecznicze:
 - autotransfuzja,
 - hemodylucja,
 - upusty,
 - aferezy lecznicze;
- immunologia transfuzjologiczna:
 - klinicznie ważne układy grupowe krwinek czerwonych,
 - pojęcie przeciwciał odpornościowych,
 - próba zgodności serologicznej,
 - dokumentacja wyników badań,
 - zakres badań pracowni immunologii transfuzjologicznej,
 - zasady trwałej dokumentacji badań grup krwi,
 - konflikt matczyno-płodowy,
 - układ HLA i HPA;
- bezpieczeństwo krwi i jej składników:
 - metody zapobiegania przenoszeniu czynników chorobotwórczych drogą krwi i jej składników oraz produktów krwiopochodnych,
 - zasady bezpiecznego stosowania krwi i jej składników,
 - postępowanie przed przetoczeniem krwi,
 - sposób pobierania próbek do badań,
 - sposób kontroli krwi przeznaczonej do przetoczenia,
 - identyfikacja biorcy,
 - dokonywanie zabiegu przetoczenia,
 - obserwacja pacjenta w trakcie i po przetoczeniu,
 - dokumentacja związana z zabiegiem przetoczenia;
- zdarzenia i reakcje niepożądane:
 - poważne niepożądane zdarzenia i reakcje,

- rodzaje powikłań poprzetoczeniowych: niehemolityczne reakcje poprzetoczeniowe, hemolityczne reakcje poprzetoczeniowe,
- sposób postępowania w przypadku wystąpienia powikłań,
- sposób zgłaszania reakcji i zdarzeń niepożądanych oraz zdarzeń, które zostały wykryte przed przetoczeniem (*near-miss events*).

Zakres umiejętności praktycznych:

- podstawowe badania immunohematologiczne wykonywane przed przetoczeniem krwi:
 - oznaczanie grup krwi,
 - wykonywanie próby zgodności serologicznej,
 - dokumentacja badań;
 - wykonywanie zabiegu przetaczania krwi:
 - pobieranie próbek krwi do badań wykonywanych przed przetoczeniem,
 - postępowanie z pojemnikami zawierającymi krew i jej składniki,
 - identyfikacja biorcy i kontrola dokumentacji,
 - dokonywanie zabiegu przetoczenia,
 - obserwacja pacjenta w trakcie i po przetoczeniu;
 - postępowanie po przetoczeniu:
 - postępowanie z resztkami poprzetoczeniowymi,
 - pobieranie próbek do badań w przypadku wystąpienia powikłań poprzetoczeniowych,
 - zgłaszanie niepożądanych zdarzeń i reakcji.
- Czas trwania kursu: 2 dni, 16 godzin szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Kursy fakultatywne

Poniżej przedstawiono kursy organizowane w ramach kształcenia fakultatywnego.

„Choroby nowotworowe skóry”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z metodami diagnostycznymi, leczeniem i profilaktyką onkologii dermatologicznej.

Program ramowy:

- stany przednowotworowe,
- nowotwory łagodne,
- nowotwory złośliwe: nabłonkowe, czerniak, chłoniaki,
- podstawowe metody leczenia,
- metody zapobiegania nowotworom.

Czas trwania: 3 dni, 24 godziny szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Psychodermatologia w praktyce”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z problematyką chorób psychodermatologicznych.

Program ramowy:

- metody diagnostyki zmian skórnych będących skutkiem samouszkodzania się pacjentów,
- ocena jakości życia związanej z chorobą, stygmatyzacji, strategii radzenia sobie ze stresem związanym z chorobą,
- metody profilaktyki zespołu wypalenia zawodowego u personelu medycznego opiekującego się pacjentami z przewlekłymi dermatozami,
- zasady psychofarmakologii.

Czas trwania: 3 dni, 24 godziny szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Fotobiologia w dermatologii”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza ze spektrum fotodermatoz oraz podstawami światłolecznictwa dermatologicznego.

Program ramowy:

- wykonywanie i interpretacja prób świetlnych,
- wykorzystanie różnych długości promieniowania świetlnego (UVB, UVA, UVAI),
- leczenie metodą PUVA, PUVA – miejscowo,
- terapia fotodynamiczna (PDT),
- zasady fotoprotekcji.

Czas trwania: 3 dni, 24 godziny szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Choroby zawodowe i orzecznictwo w dermatologii”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza ze specyfiką dermatologicznych chorób zawodowych oraz zasad orzecznictwa dermatologicznego.

Program ramowy:

- dolegliwości, objawy, diagnostyka i ogólne zasady profilaktyki i leczenia chorób zawodowych,
- aspekty prawne chorób zawodowych,
- epidemiologia alergenów kontaktowych, choroby zawodowe wywołane przez grzyby,
- choroby zawodowe górników, hutników, rolników, sportowców, epidemiologia dermatoz zawodowych pracowników przemysłu budowlanego, chemicznego i spożywczego, zawodowe zagrożenia zdrowotne pracowników ochrony zdrowia.

Czas trwania: 2 dni, 16 godzin szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Dermatologia estetyczna”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z aspektem szeroko pojętej dermatologii estetycznej.

Program ramowy:

- peelingi, mezoterapia,
- toksyna botulinowa, wypełniacze,
- lasery w dermatologii,
- pozostałe techniki zabiegowe (PDT elektro- i kriochirurgia, RF, mikrodermabrazja).

Czas trwania: 3 dni, 24 godziny szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Flebologia”

Wstępna problematyka z zakresu chorób układu żylnego, ze szczególnym uwzględnieniem:

- przewlekłej niewydolności żylniej, owrzodzenia podudzi,
- aktualnych metod leczenia zachowawczego i zabiegowego,
- skleroterapii kończyn dolnych.

Czas trwania: 2 dni, 16 godzin szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

„Dermoskopia”

Celem kursu jest zapoznanie lekarzy specjalizujących się w dermatologii z problemami związanymi z zastosowaniem dermoskopii w diagnostyce zmian skórnych.

Program ramowy:

- praktyczne podstawy diagnostyki dermoskopowej zmian barwnikowych skóry i diagnostyka różnicowa,
- dermoskopia z zastosowaniem fotografii cyfrowej i specjalnego oprogramowania,
- zajęcia praktyczne z wykorzystaniem nabytej wiedzy dotyczącej różnicowania dermoskopowego zmian chorobowych skóry.

Czas trwania: 2 dni, 16 godzin szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Staże

Lekarz specjalizujący się w dermatologii i wenerologii jest zobowiązany do odbycia niżej wymienionych staży. Czas trwania staży podany jest w tygodniach i dniach roboczych w wymiarze czasu pracy 7 godzin i 35 minut dziennie. Staż powinno się przedłużyć o każdy dzień nieobecności, w tym również o dni ustawowo wolne od pracy w danym roku.

Staż podstawowy na oddziale dermatologicznym w jednostce posiadającej akredytację szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii obejmuje 98 tygodni (490 dni roboczych).

W trakcie trwania stażu lekarz powinien nabyć wiedzę dotyczącą kliniki, diagnostyki, różnicowania i leczenia chorób dermatologicznych oraz zakres umiejętności praktycznych:

- opisywanie zmian skórnych,
- tworzenie planu badania diagnostycznego, terapeutycznego, leczniczego,
- pobieranie posiewów bakteriologicznych oraz materiału do badań mikologicznych skóry,
- pobieranie biopsji do badań histopatologicznych oraz umiejętność ich oceny,
- wykonywanie peelingów lekarskich, zabiegów z zastosowaniem wypełniaczy, preparatów toksyny botulinowej w obrębie skóry.

Forma zaliczenia stażu podstawowego (u kierownika specjalizacji):

- złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- zaliczenie sprawdzianu z wiedzy praktycznej – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Po drugim roku specjalizacji lekarz ma możliwość odbycia stażu przez 64 tygodnie (320 dni roboczych) w poradni dermatologicznej w jednostce, która uzyskała akredytację do prowadzenia danego stażu.

W czasie stażu lekarz powinien opanować wiedzę teoretyczną w zakresie:

- diagnostyki i leczenia najpopularniejszych chorób skóry (łuszczyca, owrzodzenia podudzi, stany przedrakowe, nowotwory skóry, zakażenia wirusem HPV i inne),
- postępowania w dermatologicznych chorobach alergicznych (pokrzywka, wyprysk, atopowe zapalenie skóry),
- zasad interpretacji alergologicznych testów diagnostycznych oraz zastosowania diet eliminacyjnych.

Ponadto w ramach stażu w poradni dermatologicznej lekarz kształci umiejętności samodzielnego wykonywania zabiegów i procedur medycznych.

Zakres umiejętności praktycznych obejmuje:

- samodzielne wykonywanie zabiegów w zakresie fizykoterapii (wyłyżeczkowanie, elektrokoagulacja, kriodestrukcja, kriochirurgia) – po 10 zabiegów,
- samodzielne pobieranie wycinków do badań histopatologicznych i immunopatologicznych – po 10 wycinków,
- wykonywanie testów alergicznych (płatkowe, punktowe) wraz z ich oceną – po 20 zestawów/testów.

Po ukończeniu stażu w poradni dermatologicznej lekarz jest zobowiązany do:

- zaliczenia sprawdzianu lub kolokwium z zakresu wiedzy objętej programem stażu u kierownika kursu,
- złożenia kolokwium – praktyczne potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu,
- uzyskania oceny kierownika poradni dotyczącej możliwości samodzielnego prowadzenia chorych.

Inne staże kierunkowe

Poniżej podano inne staże kierunkowe wymienione w programie.

Wenerologia (12 tygodni – 60 dni roboczych)

Zakres wiedzy teoretycznej:

- w czasie stażu lekarz powinien nabyć wiedzę teoretyczną dotyczącą kliniki, diagnostyki, różnicowania i leczenia chorób przenoszonych drogą płciową.
W zakresie umiejętności praktycznych lekarz potrafi:
- interpretować wyniki badań serologicznych stosowanych w diagnostyce STD,
- prawidłowo analizować wyniki badań w kierunku zakażenia HIV,
- samodzielnie pobierać materiał do badań stosowanych w diagnostyce STD – po 10 pacjentów,
- interpretować preparaty bezpośrednie (krętki blade, gonokoki, rżęstki) – po 10 preparatów.

Dermatologia pediatryczna (8 tygodni – 40 dni roboczych)

Zakres wiedzy teoretycznej:

- charakterystyka skóry dziecka,
- klinika, diagnostyka i leczenie najczęstszych chorób dermatologicznych u dzieci (m.in. łuszczyca, atopowe zapalenie skóry, zakażenia wirusowe).
W zakresie umiejętności praktycznych lekarz potrafi:
- usuwać brodawki u dzieci,
- pobierać wycinki do badań histopatologicznych,
- pobierać materiał do badań mikrobiologicznych i mikologicznych.

Mikrologia dermatologiczna (2 tygodnie – 10 dni roboczych)

Zakres wiedzy teoretycznej:

- znajomość zakażeń dermatofitowych i drożdżakowych.
W zakresie umiejętności praktycznych lekarz potrafi:
- pobierać materiał do badań mikologicznych – 5 preparatów,
- prawidłowo analizować preparaty bezpośrednie i z hodowli – po 3 preparaty,
- oceniać hodowlę mikologiczną – 5 preparatów,
- wykonywać badania w lampie Wooda – 3 pacjentów.

Fotodermatologia (4 tygodnie – 20 dni roboczych)

Zakres wiedzy teoretycznej:

- światłolecznictwo w dermatologii (UVB, UVB311, UVA, UVA1, PUVA, PUVA – miejscowo).
W zakresie umiejętności praktycznych lekarz potrafi:
- samodzielnie oceniać próby świetlne proste i fotoalergiczne,
- kwalifikować pacjentów do naświetlań i monitorować ich,
- posługiwać się aparatami do naświetlań UVA i UVB.

Krioterapia, dermatochirurgia, laseroterapia (8 tygodni – 40 dni roboczych)

Zakres wiedzy teoretycznej:

- wskazania i przeciwwskazania do zabiegów krioterapii,
- wskazania i przeciwwskazania do zabiegów laserowych,
- wskazania i przeciwwskazania do zabiegów dermatochirurgicznych.

W zakresie umiejętności praktycznych lekarz potrafi:

- określać możliwości kriodestrukcji w najczęstszych wskazaniach, tj. brodawki, stany przedrakowe,
- samodzielnie wykonać 10 zabiegów kriochirurgicznych,
- samodzielnie wykonać 5 zabiegów laseroterapii,
- samodzielnie wykonać 3 zabiegi dermatochirurgiczne.

Alergologia dermatologiczna (8 tygodni – 40 dni roboczych)

Zakres wiedzy teoretycznej:

- obraz kliniczny dermatologicznych chorób alergicznych (pokrzywka, wyprysk, atopowe zapalenie skóry),
- metody diagnostyki alergologicznej w poszczególnych typach chorób alergicznych,
- odczytywanie alergologicznych testów diagnostycznych,
- zasady prowadzenia diet eliminacyjnych.

W zakresie umiejętności praktycznych lekarz potrafi:

- przeprowadzać próby alergiczne (płatkowe, punktowe).

Reumatologia (2 tygodnie – 10 dni roboczych)

Zakres wiedzy teoretycznej:

- w czasie stażu lekarz powinien poznać metody diagnostyki i leczenia chorób tkanki łącznej stosowane przez reumatologów.

W zakresie umiejętności praktycznych lekarz:

- różnicuje reumatoidalne zapalenie stawów i łuszczycę stawową,
- zna schematy postępowania stosowane przez reumatologów w chorobach tkanki łącznej,
- potrafi oceniać zdjęcia radiologiczne chorych z reumatoidalnym zapaleniem stawów.

Choroby zakaźne (2 tygodnie – 10 dni roboczych)

Zakres wiedzy teoretycznej:

- w czasie stażu lekarz powinien zapoznać się z kliniką chorób wysypkowych oraz wirusowego zapalenia wątroby.

W zakresie umiejętności praktycznych lekarz potrafi wykonać:

- badania diagnostyczne w wirusowym zapaleniu wątroby typu B i typu C, tj. oznaczanie przeciwciał, antygenów, monitorowanie chorych HCV-dodatnich.

Alergologia ogólna (2 tygodnie – 10 dni roboczych)

Zakres wiedzy teoretycznej:

- w czasie stażu lekarz powinien poznać metody diagnostyczne i terapeutyczne stosowane w alergologii.

W zakresie umiejętności praktycznych lekarz potrafi:

- swoiście odczuwać,
- interpretować próby punktowe,
- oceniać próby płatkowe,
- leczyć przeciwwstrząsowo.

Każdy ze staży kierunkowych jest zakończony zaliczeniem w postaci sprawdzianu z zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych potwierdzonych przez kierownika stażu na podstawie wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

W czasie specjalizacji lekarz asystuje i wykonuje zabiegi oraz stosuje procedury wymienione poniżej w wykazie.

Poniżej znajduje się wykaz oraz liczba zabiegów i procedur medycznych, które lekarz ma obowiązek wykonać samodzielnie w trakcie realizacji modułu specjalistycznego:

- 1) wykonanie zabiegów w zakresie fizykoterapii – elektrokoagulacja (10), kriodestrukcja zmian skórnych (10), łyżeczowanie zmian skórnych (10),
- 2) posługiwanie się aparatami do naświetlań UVA, UVB, wykonanie i interpretacja prób świetlnych (3),
- 3) pobieranie wycinków skóry do badań histopatologicznych z oceną dermatopatologiczną (130),
- 4) pobieranie wycinków skóry do badań immunopatologicznych skóry (10),
- 5) wykonywanie testów naskórkowych, prób śródskórnych i punktowych oraz interpretacja wyników (po 20 testów/zestawów),
- 6) wykonywanie badań mikologicznych – wykonanie preparatów do badania bezpośredniego i z hodowli, ich ocena (po 30),
- 7) pobieranie materiału do badań diagnostycznych chorób przenoszonych drogą płciową (10) i ocena preparatów bezpośrednich (10),
- 8) wykonanie i ocena stanu flebologicznego kończyn dolnych za pomocą aparatu USG (10 pacjentów),
- 9) wykonanie i ocena badań dermoskopowych zmian skórnych (20 pacjentów).

Poniżej znajduje się wykaz i liczba procedur oraz zabiegów medycznych, w których lekarz ma obowiązek asystować:

- 1) wykonanie podstawowych zabiegów chirurgii dermatologicznej, np. nacięcie ropnia, czyraka, wycięcie znamienia, podstawy szycia ran, usunięcie wrastającego paznokcia, usunięcie brodawki, kaszaka połączone ze zszyciem rany (po 3 zabiegi),
- 2) wykonanie zabiegów laseroterapii laserami wysokoenergetycznymi (3 zabiegi),
- 3) wykonanie zabiegów peelingów lekarskich (5 zabiegów),
- 4) wykonanie zabiegów z użyciem toksyny botulinowej w obrębie skóry (3 zabiegi),
- 5) wykonanie zabiegów z użyciem wypełniaczy w obrębie skóry (3 zabiegi).

Wszyscy lekarze w ramach programu pełnią obowiązkowe dyżury medyczne na oddziale, w którym odbywają staż, przeciętnie 10 godzin i 5 minut na tydzień, bądź wykonują pracę w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy maksymalnie w wymiarze 48 godzin na tydzień wedle przepisów o działalności leczniczej.

Dodatkowo wymóg w ramach programu specjalizacji stanowi rozwijanie i pogłębianie wiedzy w postaci uczestnictwa w posiedzeniach edukacyjnych towarzystw naukowych, korzystania z pozycji piśmiennictwa, przygotowania publikacji naukowych w recenzowanym czasopiśmie.

Znajomość wiedzy i umiejętności praktycznych jest egzekwowana na zakończenie każdego kursu specjalizacyjnego i stażu oraz w postaci kolokwiiów cząstkowych u kierownika specjalizacji. Lekarz zalicza u kierownika specjalizacji niżej wymienione kolokwia o tematyce:

- pierwszy rok szkolenia:
 - budowa i czynności skóry,
 - symptomatologia ogólna chorób skóry (semiotyka),
 - zakażenia bakteryjne skóry,
 - grzybice,
 - choroby pasożytnicze skóry,
 - choroby wirusowe skóry,
 - choroby alergiczne skóry,
 - łuszczycyca i dermatozy łuszczycopodobne;
- drugi rok szkolenia:
 - choroby przenoszone drogą płciową,
 - fotodermatozy,
 - rumieniowe, rumieniowo-łuszczające i grudkowe dermatozy,
 - dermatologia wieku dziecięcego,
 - znamiona i nowotwory łagodne,
 - stany przedrakowe i raki *in situ*,
 - chłoniaki skóry i stany poprzedzające,
 - gruźlica skóry,
 - farmakologia dermatologiczna i toksykologiczna;
- trzeci rok szkolenia:
 - choroby pęcherzowe o podłożu autoimmunologicznym,
 - choroby tkanki łącznej,
 - choroby naczyniowe skóry,
 - ziarniniaki i zmiany odczynowe,
 - nowotwory złośliwe skóry,
 - zespoły paraneoplastyczne,
 - zaburzenia barwnikowe,
 - zagadnienia psychodermatologiczne;
- czwarty rok szkolenia:
 - uszkodzenia skóry czynnikami fizykalnymi,
 - zapalenie tkanki podskórnej,
 - choroby związane z zaburzeniami metabolicznymi,
 - genodermatozy,
 - choroby gruczołów łojowych i potowych,
 - choroby włosów,

- zabiegowe metody terapeutyczne stosowane w dermatologii estetycznej,
- zagadnienia dermatologii estetycznej z uwzględnieniem peelingów lekarskich, mezo-terapii, zabiegów z zastosowaniem toksyny botulinowej oraz wypełniaczy.

Państwowy Egzamin Specjalizacyjny

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie dermatologii i wenerologii zakończone jest Państwowym Egzaminem Specjalizacyjnym (PES), składającym się z egzaminu testowego oraz ustnego. Egzamin testowy polega na rozwiązaniu 120 pytań zawierających 5 wariantów odpowiedzi. **Egzamin ten uważa się za zaliczony z wynikiem pozytywnym po uzyskaniu co najmniej 60% możliwej do uzyskania maksymalnej liczby punktów.** Natomiast egzamin ustny zawiera 4–6 pytań o charakterze przypadków klinicznych (analiza diagnostyczno-lecznicza).

Standardy akredytacyjne podmiotów szkolących

Standardy akredytacyjne podmiotów szkolących określają warunki, jakie musi spełnić jednostka w celu zapewnienia realizacji programu specjalizacji w dziedzinie dermatologii i wenerologii.

Podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne jest zobowiązany spełnić poniższe standardy akredytacyjne:

1. W zakresie prowadzenia działalności odpowiadającej profilowi szkolenia specjalizacyjnego:
 - posiadanie w swojej strukturze organizacyjnej oddziału dermatologii i wenerologii lub innej komórki organizacyjnej posiadającej status podmiotu wykonującego działalność leczniczą, udzielającej specjalistycznych świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu dermatologii i wenerologii.
2. W zakresie zapewnienia warunków organizacyjnych umożliwiających realizację programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:
 - posiadanie odpowiednio wyposażonego pomieszczenia dydaktycznego, wyposażonego w sprzęt audiowizualny, dostęp do Internetu oraz podstawowe podręczniki i czasopisma naukowe z zakresu objętego programem specjalizacji.
3. W zakresie zapewnienia pełnienia nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego:
 - posiadanie komisji lub powołanie osoby odpowiedzialnej za ocenę jakości szkolenia, organizowanie cyklicznych spotkań z lekarzami odbywającymi szkolenie specjalizacyjne, przyjmowanie i analizowanie zgłaszanych przez lekarzy uwag dotyczących problemów w realizacji ww. szkolenia.
4. W zakresie zapewnienia monitorowania dokumentacji szkolenia specjalizacyjnego danego lekarza:
 - okresowa kontrola kart szkolenia specjalizacyjnego oraz indeksów wykonanych zabiegów i procedur medycznych lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne,

- weryfikacja terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych, staży kierunkowych oraz wykonywania zabiegów i procedur medycznych objętych programem specjalizacji, dokonywana przez komisję lub osobę odpowiedzialną za ocenę jakości szkolenia.

5. W zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry:

- posiadanie kadry specjalistów, którzy mogą pełnić funkcję kierownika specjalizacji lub kierownika stażu kierunkowego określonych w programie specjalizacji.

6. W zakresie zapewnienia sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji programu specjalizacji:

- posiadanie sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego w trybie hospitalizacji o profilu dermatologia i wenerologia – co najmniej pierwszy poziom referencyjny, zgodnie z przepisami regulującymi zasady realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego.

7. W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:

- prowadzenie działalności polegającej na udzielaniu specjalistycznych świadczeń opieki zdrowotnej w dziedzinie dermatologii i wenerologii,
- udzielanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym wykonywanie zabiegów i procedur odpowiedniego rodzaju, w zakresie i liczbie umożliwiającej wszystkim lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne w danej jednostce, realizację programu specjalizacji, w tym wykonanie zabiegów i procedur medycznych określonych w programie specjalizacji, z uwzględnieniem staży kierunkowych,
- zapewnienie dostępu w ramach szpitala, w którym znajduje się oddział występujący o akredytację, do laboratorium oraz badań obrazowych i czynnościowych uwzględnionych w programie specjalizacji,
- zapewnienie dostępu w szpitalu, w którym znajduje się oddział występujący o akredytację, do 24-godzinnej izby przyjęć/SOR dla chorych internistycznych, pozwalającego zaopatrzyć ostre przypadki dermatologiczne,
- zapewnienie dostępu do poradni dermatologii i wenerologii,
- liczba hospitalizowanych chorych nie mniejsza niż 400 rocznie,
- jedno miejsce szkoleniowe na 60 hospitalizacji dermatologicznych rocznie.

8. W zakresie zapewnienia lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne pełnienia dyżurów medycznych:

- zapewnienie pełnienia dyżurów medycznych w wymiarze określonym w programie specjalizacji lub wykonywania pracy w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej.

Książka zatytułowana „Praktyka dermatologiczna”, pod redakcją uznanych polskich dermatologów – prof. Andrzeja Kaszuby z Łodzi i prof. Joanny Maj z Wrocławia, jest pierwszą tego typu publikacją na polskim rynku wydawnictw medycznych.

Szczególne miejsce w tym opracowaniu znalazły zagadnienia związane z organizacją opieki dermatologicznej oraz z dostępnymi w Polsce programami terapeutycznymi dotyczącymi stosowania leków biologicznych w łuszczycy plackowatej i łuszczycowym zapaleniu stawów.

Publikacja ta, uwzględniająca omówienie nowego programu specjalizacji z dermatologii i wenerologii oraz aktualne klasyfikacje chorób skóry i procedur medycznych w dermatologii, a także stany nagłe w dermatologii, jest niezwykle cenna ze względu na duże znaczenie praktyczne zarówno dla dermatologów, jak i lekarzy innych specjalności, a w szczególności lekarzy rodzinnych oraz rezydentów w tych specjalnościach.

W książce przedstawiono również najnowsze konsensusy i opracowania dotyczące standardów rozpoznawania, diagnostyki i leczenia najczęstszych chorób skóry, takich jak: łuszczycy zwyczajna, trądzik pospolity, atopowe zapalenie skóry, pierwotne chłoniaki skóry, czerniak, raki i stany przedrakowe skóry, trądzik różowaty, choroby pęcherzowe i grzybice.

Poszczególne rozdziały zostały zredagowane przez zespoły najlepszych specjalistów i lekarzy praktyków.

Książka z całą pewnością wychodzi naprzeciw oczekiwaniom wielu lekarzy dermatologów i stanowi cenną pomoc w rozwiązywaniu codziennych problemów diagnostycznych i terapeutycznych.

prof. dr hab. med. Zygmunt Adamski
kierownik Katedry i Kliniki Dermatologii
Uniwersytetu Medycznego
im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

termedia

